

Nr 93.

Ankom till riksdagens kansli den 8 maj 1923 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lån till främjande av bostadsproduktionen m. m. jämte i ämnet väckta motioner. (3:e avd.)

I en till riksdagen den 16 februari 1923 avlåten proposition, nr 62, vilken hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva,

1:o) att för ökning av statens bostadslånefond må såsom lån ur statsverkets fond av rusdrycksmedel disponeras för år 1923 ett belopp av 5,000,000 kronor;

2:o) att räntan för lån ur bostadslånefonden må för tiden från och med den 1 januari 1923 tillsvidare utgå efter fyra procent;

3:o) att av det på extra stat för 1922 under femte huvudtiteln till statsbidrag åt kommuner med flera för uppförande av vissa bostadsbyggnader anvisade reservationsanslaget jämte därunder omförda besparingar ett belopp av högst 3,000,000 kronor må användas för beredande av extra statsbidrag i huvudsaklig överensstämmelse med de av departementschefen i statsrådsprotokollet angivna grunderna; samt

4:o) att av nyssnämnda reservationsanslag och besparingar ett belopp av 10,000 kronor må ställas till ingenjörsvetenskapsakademiens förfogande för slutförande av vissa tekniskt-vetenskapliga undersökningar på byggnadsområdet.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande proposition har utskottet till behandling förehaft följande motioner, nämligen:

dels en inom andra kammaren av herr *Rob. Samuelsson* väckt motion, nr 227, vari yrkats, att riksdagen måtte medgiva, att för ök-

ning av statens bostadslånefond må såsom lån ur statsverkets fond av rusdrycksmedel disponeras för år 1923 ett belopp av 11,500,000 kronor;

dels en inom andra kammaren av herr *E. Fast* väckt motion, nr 224, däri föreslagits, att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 62 med följande ändringar:

1:o) att för räkning — — — ett belopp av 9,000,000 kronor;

2:o) att räntan — — — fyra procent;

3:o) att av det på extra stat — — — i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som angivits i den kungl. propositionen och i motionen;

4:o) att av nämnda — — — på byggnadsområdet;

dels två likalydande motioner, väckta, den ena, nr 68, inom första kammaren av herrar *G. Wahl* och *K. Tengdahl* och den andra, nr 94, inom andra kammaren av herr *A. W. Pettersson* i Köping m. fl., vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att räntan å de lån, som på grund av riksdagens beslut 1920, 1921 och 1922 utlämnats från statens bostadslånefond, skall från och med den 1 april 1923 utgå med 4 %, samt att riksdagen måtte för sin del medgiva, att förefintliga besparingar av byggnadsskattemedel må användas till beredande åt statsunderstödda byggnadsföretagare av ytterligare statsbidrag i huvudsaklig överensstämmelse med statens byggnadsbyrås i skrivelse den 4 november 1922 till Kungl. Maj:t avgivna förslag, jämkat på sätt i motionen framhållits;

dels två likalydande motioner, väckta, den ena, nr 169, inom första kammaren av herr *C. I. Asplund* och den andra, nr 228, inom andra kammaren av herrar *E. Hage* och *Rob. Samuelsson*, vari yrkats, att riksdagen måtte i samband med behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 62 besluta, att de statsanslag, som komma att användas för de ändamål, som i nämnda proposition omförmälas, även må kunna komma till användning för beredande av statsbidrag, enligt grunder, som av Kungl. Maj:t må närmare bestämmas, åt byggnadsföretagare av det slag, som i propositionen nr 62 avses, vilka i samhällen med bostadsbrist under åren 1920 och 1921 uppfört fastigheter, till vilkas uppförande endast erhållits kommunallån men ej lån av statsmedel, samt

att riksdagen måtte besluta, att byggnadsföretagare av ovan nämnda slag, vilka under åren 1920 eller senare uppfört bostadsbyggnader i samhällen med bostadsbrist, må kunna efter grunder, som av Kungl. Maj:t fastställas, fr. o. m. 1 januari 1923 tillsviðare erhålla statsbidrag, så att räntekostnaden för dem icke blir högre än vad den skulle ha blivit, om de även erhållit lån av statsmedel;

dels en inom andra kammaren av herr *P. Granath* m. fl. väckt mo-

tion, nr 89, däri föreslagits, att räntan å för bostadsändamål utgående statslån skall nedsättas från 5 till 4 %;

dels en inom andra kammaren av herrar *Rob. Samuelsson* och *W. Karlsson* i Grängesberg väckt motion, nr 226, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att moratorium eller rätt till uppskov med ränta och amorteringsinbetalningarna för lån ur statens bostadslånefond, under högst ett år, skall beviljas de byggnadsföretagare, som uppfört bostäder med dylika lån, men nu på grund av iråkad arbetslöshet ej kunna fullgöra sina förpliktelser;

dels ock slutligen två likalydande motioner, väckta, den ena, nr 170, inom första kammaren av herr *T. Julin* och den andra, nr 225, inom andra kammaren av herr *C. J. Johansson* i Uppmälby, vari yrkats, att riksdagen måtte medgiva, att, i den mån riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 62 beslutar nedsättning av räntan å lån från statens bostadslånefond, detta beslut må i tillämpliga delar gälla även lån ur lånefonden för tjänstemannasamhället i Mörby.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina förslag, får utskottet hänvisa till motionerna.

Riksdagen har under de senare åren på flera sätt lämnat ekonomiskt stöd dels till direkt främjande av bostadsproduktionen och dels till vissa därmed nära sammanhängande ändamål.

Beträffande de direkta statsåtgärderna till främjande av bostadsproduktionen må erinras, att riksdagen för vart och ett av åren 1920 (tilläggsstaten), 1921 och 1922 anvisat reservationsanslag å respektive 4,000,000, 6,500,000 och 1,500,000 kronor att utgå till vissa byggnadsföretagare såsom statsbidrag utan ränte- eller återbetalningsskyldighet. Anslagen skola täckas av byggnadsskattemedel. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag till 1922 års riksdag (prop. nr 228), som av riksdagen lämnades utan erinran, har dylikt statsbidrag under år 1922 beviljats i endast några få fall. Å anslagen hava uppkommit besparingar, som beräknas uppgå till omkring 3,200,000 kronor, däri inberäknat smärre besparingar å vissa för åren 1917—1919 beviljade anslag för liknande ändamål, vilka sistnämnda besparingar enligt Kungl. Maj:ts i nämnda proposition framställda, av riksdagen utan erinran lämnade förslag skola få användas för beredande av statsbidrag enligt samma grunder, som gälla ifråga om bidrag ur de tre senaste årens anslag.

Vidare medgav riksdagen år 1920, att för inrättande av en särskild fond, benämnd statens bostadslånefond, ur vilken Kungl. Maj:t ägde att bevilja kommuner m. fl. lån till visst bostadsbyggande, finge såsom lån

ur statsverkets fond av rusdrycksmedel för vardera av åren 1920 och 1921 disponeras 15,000,000 kronor. År 1922 medgav riksdagen, att för ökning av bostadslånefonden finge för år 1922 disponeras ytterligare 11,500,000 kronor ur rusdrycksmedelsfonden. Dessa lånemedel å tillhopa 41,500,000 kronor äro numera tagna i anspråk för det avsedda ändamålet.

Med avseende å de för år 1922 disponibla lånemedlen hava bestämmelser meddelats i *kungörelse angående lån ur statens bostadslånefond den 30 juni 1922* (sv. förf.-saml. nr 413). Då dessa i det väsentliga ansluta sig till de tidigare meddelade föreskrifterna i ämnet, torde endast de betydelsefullare ändringarna behöva här framhållas.

Lånemaximum för lägenhet, vilket förut utgjorde 15,000 kronor, blev, i enlighet med vad som förordades i propositionen och av riksdagen lämnades utan erinran, nedsatt till 12,000 kronor.

Föreskrifterna angående statsbidrag utan ränte- och återbetalningskyldighet uteslötos. Visserligen funnos medel för sådant ändamål tillgängliga till belopp av mera än 3,000,000 kronor, men, i enlighet med vad som föreslagits i propositionen och vunnit riksdagens gillande, skulle dylikt bidrag utgå, allenast när synnerliga skäl kunde därtill föranleda. Därest bestämmelser om dylikt statsbidrag intagits i kungörelsen, skulle de kunnat ingiva byggnadsföretagarna falska förhoppningar och sålunda verka vilseledande. Nämnas må, att i det fåtal fall, där statsbidrag under år 1922 utgått, bestämmelserna i 1920 och 1921 års kungörelser tillämpats, dock med iakttagande av att bidraget, i enlighet med vad i propositionen förutsatts, icke fått överstiga 3,500 kronor för lägenhet.

Med anledning av framställning från Kungl. Maj:t har riksdagen för utförande genom ingenjörsvetenskapsakademien av vissa teknisktvetenskapliga undersökningar på byggnadsområdet för vart och ett av åren 1920, 1921 och 1922 samt för första halvåret 1923 anvisat särskilda anslag å 50,000, 75,000, 85,000 samt 50,000 kronor eller tillhopa 260,000 kronor.

Utskottets
yttrande.

I likhet med departementschefen anser utskottet, att bostadsfrågan alltjämt befinner sig i sådant läge, att åtgärder från statens sida till främjande av byggnadsverksamheten även för innevarande år äro av behovet påkallade. Visserligen kan — såsom departementschefen ock framhållit — det icke förnekas, att situationen i vissa avseenden under senaste tiden betydligt förbättrats, men äro likväl de från kristiden härrörande svårigheterna på bostadsmarknaden ännu icke övervunna. Känt är ock,

hurusom den privata byggnadsverksamheten av olika skäl har svårt att komma till full utveckling.

Utskottet, som sålunda finner behovet av statliga åtgärder för bostadsproduktionens främjande allt fortfarande föreligga, har vid övervägande av de former, under vilka staten lämpligast synes bära lämna fortsatt understöd till produktionen ifråga, kommit till den uppfattningen, att staten härvid i första hand synes bära följa den tidigare inslagna vägen och således genom ökning av statens bostadslånefond bereda möjlighet att lämna nya lån för bostadsbyggande.

Beträffande storleken av det belopp, varmed bostadslånefonden sålunda bör utökas, har Kungl. Maj:t föreslagit en summa av 5,000,000 kronor, vilket belopp skulle, liksom hittills skett, disponeras såsom lån ur statsverkets fond av rusdrycksmedel. Motionsvis har yrkats höjning av beloppet i fråga, i motionen nr 224 i andra kammaren till 9,000,000 kronor och i motionen nr 227 i samma kammare till 11,500,000 kronor. Utskottet, som väl funnit skäl föreligga för en höjning av det av Kungl. Maj:t sålunda för ändamålet föreslagna beloppet, har emellertid ansett sig icke kunna förorda en så stor utökning av bostadslånefonden, som motionärernas förslag innebär, utan får utskottet föreslå, att för utökning av fonden måtte få disponeras ett till 7,000,000 kronor begränsat belopp; detta belopp överskrider alltså det av Kungl. Maj:t ifrågasatta med 2,000,000 kronor.

För beredande av ytterligare hjälp åt byggnadsföretagare har Kungl. Maj:t vidare föreslagit, att räntan å lån ur bostadslånefonden skulle från och med den 1 januari 1923 nedsättas från fem till fyra procent, ett förslag, som ock motionsvis framkommit. Enligt Kungl. Maj:ts föreliggande proposition skulle räntesänkningen omfatta såväl de bostadslån, som hädanefter beviljas som de hittills lämnade lånen. Vad de senare beträffar, skulle nedsättningen av räntefoten dock icke avse de räntor, som redan inbetalts utan först inträda i fråga om de räntor, som belöpa å tid efter ingången av år 1923. Kungl. Maj:ts förslag i denna del har synts utskottet väl motiverat, och finner sig utskottet alltså bära giva sin anslutning härtill. Med hänsyn till att ett sådant läge på penningmarknaden ånyo kan inträda, att en högre räntefot än fyra procent åter kan te sig såsom låg i förhållande till den allmänna låneräntan, har utskottet emellertid i likhet med departementschefen ansett, att räntefoten icke bör för hela lånetiden fixeras till sagda procent utan bör densamma kunna, efter riksdagens hörande, ånyo höjas, dock högst till fem procent. Motionsvis hava yrkanden framställts om, att moratorium eller rätt till uppskov med ränta och amorteringsinbetalningar för lån

ur bostadslånefonden måtte under högst ett år beviljas vissa byggnadsföretagare samt att, i den mån riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition beslutar nedsättning av räntan å lån ur sagda fond, detta beslut måtte i tillämpliga delar gälla även lån ur fonden för tjänstemannasamhället i Mörby. Ifrågavarande förslag har utskottet icke ansett sig kunna biträda.

Förutom nyssberörda räntenedsättning å lämnade bostadslån har Kungl. Maj:t för beredande av statsbidrag åt de byggnadsföretagare, som med statsunderstöd uppfört hus under dyraste kristiden, föreslagit, att av det på extra stat för år 1922 till statsbidrag åt kommuner m. fl. för uppförande av vissa bostadsbyggnader anvisade reservationsanslaget jämte därunder omförda besparingar måtte få användas ett belopp av högst 3,000,000 kronor.

Jämlikt de för ifrågavarande statsbidrags åtnjutande förordade grunder skulle till erhållande av dylikt bidrag ifrågakomma ägare av byggnader, för vilkas uppförande lämnats lån ur statens bostadslånefond enligt 1920 eller 1921 års kungörelse i ämnet, samt för vilka byggnadstiden till huvudsaklig del infallit under nämnda år eller något av dem och byggnadskostnaderna avsevärt överstigit de numera i orten vanliga. De, som på grund av hittills gällande föreskrifter allenast kunnat erhålla lån ur bostadslånefonden men icke statsbidrag utan räntel- eller återbetalningsskyldighet, skulle följaktligen ej av denna anledning vara utestängda från möjligheten att få extra statsbidrag.

Det har vidare ansetts i allmänhet böra gälla, att extra statsbidrag endast utgår, om byggnaden fortfarande äges av den, som åtnjutit statsunderstöd för dess uppförande. Undantag från denna regel skulle dock kunna ske i vissa fall, exempelvis då byggnaden vid bodelning eller genom arv övergått till den ursprunglige ägarens hustru eller barn. I regel skulle extra bidrag ej utgå för byggnader, tillhöriga kommun, men i undantagsfall skulle hårt skattetyngda kommuner, som under kristiden gjort betydande uppoffringar för bostadsproduktionens främjande, kunna ifrågakomma till erhållande av extra bidrag för av dem med statsunderstöd uppförda bostadshus. Det extra bidraget skulle icke överstiga tio procent av byggnadskostnaden och maximum fastställas till 3,000 kronor för lägenhet.

Vidare skulle gälla, att det extra bidraget skulle användas till omedelbar inbetalning av motsvarande belopp å det lån, som erhållits ur statens bostadslånefond och skulle till fonden återflytande medel få utlämnas såsom nya lån.

Vid bifall härtill och till vad utskottet föreslagit i fråga om utökning av bostadslånefonden skulle sålunda under innevarande år ett

belopp av 10,000,000 kronor ställas till förfogande för bostadsproduktionens befrämjande.

I övrigt hava hittills gällande föreskrifter angående statsbidrag utan ränte- eller återbetalningsskyldighet synts i tillämpliga delar böra gälla med avseende å extra statsbidrag.

Motionsvis har föreslagits, att jämväl byggnadsföretagare, som erhållit understöd enligt tidigare kungörelser, skulle kunna ifrågakomma till erhållande av extra statsbidrag.

Utskottet får med anledning härav erinra om riksdagens år 1920 fattade beslut, som innebar en betydelsefull omläggning av hithörande understödsverksamhet. Enligt 1917—1919 års kungörelser (§ 2) utgick statsbidrag med högst två niondelar av byggnadskostnaden, till vilken föreskrift fogades sådana villkor, att kommunen skulle vara skyldig att bidraga med hälften så stort belopp som staten. Byggnadsföretagarna hade alltså att påräkna bidrag utan ränte- eller återbetalningsskyldighet från det allmänna, i regel uppgående till sammanlagt en tredjedel av byggnadskostnaden.

Från och med år 1920 fixerades maximum för statsbidrag till högst femton procent av byggnadskostnaden, och bortföll villkoret om bidrag från kommunens sida. I realiteten har emellertid statsbidraget i flertalet fall ytterligare nedskurits, vanligen till endast åtta procent. Nämnas må ock, att i såväl 1917—1919 års som senare års kungörelser med byggnadskostnaden alltid åsyftats den verkliga kostnaden, tomtkostnaden oberäknad.

Den kvot av byggnadskostnaden, som definitivt avskrivits genom bidrag från det allmänna, har sålunda för tiden före 1920 års ingång varit väsentligt större än för tiden därefter.

Vid bedömande av föreliggande fråga synes hänsyn jämväl böra tagas till byggnadskostnadernas relativa storlek vid olika tidpunkter. I detta hänseende finnas vissa siffror att tillgå i en på byggnadsarbetarsakkunnigas föranstaltande utarbetad statistisk undersökning (Statens officiella utredningar 1922: 2). Härei anges (sid. 169) den totala byggnadskostnaden (exklusive tomt) med följande indextal (år 1914 = 100), nämligen: år 1918 till 258, år 1920 till 328 och år 1921 till 273. Enligt dessa indextal nådde byggnadskostnaderna sålunda sin toppunkt år 1920.

För år 1919 saknas tyvärr motsvarande siffra. I undersökningen meddelas emellertid vissa siffror, som i förening med andra kända förhållanden i viss mån fylla bristen. Sålunda meddelas (sid. 172) med avseende å byggnadsmaterialkostnaderna följande sifferserie, angivande i s. k. vägda indextal byggnadsmaterialprisernas fluktuationer:

	År: 1914	1917	1918	1919	1920	1921 (31/8)
Index.....	100	226	328	326	336	231

Materialpriserna angivas sålunda för åren 1918 och 1919 med index-talen 328 och 326, d. v. s. de äro praktiskt taget desamma för bägge åren. Vad arbetslönerna angår, träffades i augusti 1918 kollektivavtal inom byggnadsfacken, med få undantag gällande till utgången av mars 1920.

Med ledning av det nu anförda synes man kunna antaga, att byggnadskostnaderna under år 1919 befunno sig ungefärligen på samma nivå som under år 1918. I allt fall synes det säkert, att såväl 1920 som 1921 års byggnadsföretagare fått vidkännas högre byggnadskostnader än företagare från tidigare år.

På nu anförda skäl finner utskottet den av Kungl. Maj:t i förevarande hänseende föreslagna begränsningen väl motiverad och kan utskottet sålunda icke biträda de motionsvis framställda yrkandena härutinnan. Härtill kommer, att — då till nu berörda ändamål ej torde kunna disponeras andra eller ytterligare medel än propositionen förutsätter — om det av Kungl. Maj:t ifrågasatta beloppet skulle splittras ut på än flera mottagare, de utgivna beloppen i flertalet fall säkerligen skulle bli fullständigt betydelselösa såsom hjälptillskott betraktade. Redan med det förslag, som framlagts i propositionen torde faran icke vara utesluten, att understöd, som falla på de olika mottagarna, i många fall bliva otillräckliga för det därmed avsedda ändamålet.

Vad beträffar de av Kungl. Maj:t i övrigt föreslagna villkoren för extra statsbidrags åtnjutande, har utskottet funnit sig böra till alla delar förorda desamma och har utskottet sålunda ansett sig icke kunna tillstyrka ett utsträckande av rätten till erhållande av dylikt bidrag till de byggnadsföretagare, som i motionen nr 169 i första kammaren och nr 228 i andra kammaren avses.

Vidkommande slutligen Kungl. Maj:ts förslag i fråga om kostnaderna dels för statens byggnadsbyrås verksamhet, dels ock för slutförande av vissa tekniskt-vetenskapliga undersökningar på byggnadsområdet hava förslagen härutinnan icke givit utskottet anledning till erinran.

Under hänvisning till vad sålunda anförts och under framhållande av att — såsom förut nämnts — vid bifall till utskottets förslag ett belopp av 10,000,000 kronor kommer att för innevarande år ställas till förfogande för främjande av bostadsproduktionen, får utskottet alltså hemställa,

I) att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition och herrar Samuelssons, Fasts, Wahls och Tengdahls, A. W. Petterssons i Köping m. fl.,

och Granaths m. fl. ovanberörda motioner nr II: 227, II: 224, I: 68, II: 94 och II: 89 medgiva,

1:o) att för ökning av statens bostadslånefond må såsom lån ur statsverkets fond av rusdrycksmedel disponeras för år 1923 ett belopp av 7,000,000 kronor;

2:o) att räntan för lån ur bostadslånefonden må för tiden från och med den 1 januari 1923 tillsvidare utgå efter fyra procent;

3:o) att av det på extra stat för 1922 under femte huvudtiteln till statsbidrag åt kommuner med flera för uppförande av vissa bostadsbyggnader anvisade reservationsanslaget jämte därunder omförda besparingar ett belopp av högst 3,000,000 kronor må användas för beredande av extra statsbidrag i huvudsaklig överensstämmelse med de av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden den 16 februari 1923 angivna grunderna; samt

4:o) att av nyssnämnda reservationsanslag och besparingar ett belopp av 10,000 kronor må ställas till ingenjörsvetenskapsakademiens förfogande för slutförande av vissa tekniskt-vetenskapliga undersökningar på byggnadsområdet.

II) att herr Asplunds och herrar Hages och Samuelssons ovanberörda motioner nr I: 169 och II: 228 icke må vinna riksdagens bifall;

III) att herrar Samuelssons och Karlssons i Grängesberg motion nr II: 226 icke må av riksdagen bifallas; samt

IV) att herr Julins och herr Johanssons i Uppmälby motioner, nr I: 170 och nr II: 225 ej heller må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 8 maj 1923.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar S. H. Kvarnzelius, J. Nilsson i Skottlandshus, O. U. B. Olsson, J. L. Widell, C. G. Ekman, O. Bergqvist, E. A. Hallin, K. E. Andersson i Eliantorp, F. L. Lindqvist, O. Pettersson i Olovstorp, P. A. Bergström och C. Johansson i Hälsingborg samt

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *K. V. Rydén*, *C. R. Jansson* i Falun, *O. Olsson* i Kullenbergstorp, *J. D. Norman*, *O. Nilsson* i Örebro, *P. M. Olsson* i Blädinge, *J. Olofsson* i Digernäs, *A. E. Ljungberg*, *S. Persson* i Fritorp, *S. J. Karlsson* i Nynäshamn och *A. Wikström*.

Reservationer:

av herrar *K. E. Andersson* i Eliantorp och *O. Olsson* i Kullenbergstorp, som ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

I likhet — — — — — full utveckling.

Utskottet — — — — — bostadsbyggande.

Beträffande — — — — — 2,000,000 kronor.

För beredande av ytterligare hjälp åt byggnadsföretagare har Kungl. Maj:t vidare föreslagit, att räntan å lån ur bostadslånefonden skulle från och med den 1 januari 1923 nedsättas från fem till fyra procent, ett förslag, som ock motionsvis framkommit. Enligt Kungl. Maj:ts föreliggande proposition skulle räntesänkningen omfatta såväl de bostadslån, som hädanefter beviljas som de hittills lämnade lånen. Vad de senare beträffar, skulle nedsättningen av räntefoten dock icke avse de räntor, som redan inbetalts utan först inträda i fråga om de räntor, som belöpa å tid efter ingången av år 1923. Kungl. Maj:ts förslag i denna del har synts utskottet väl motiverat, och finner sig utskottet alltså böra giva sin anslutning härtill. Med hänsyn till att ett sådant läge på penningmarknaden ånyo kan inträda, att en högre räntefot än fyra procent åter kan te sig såsom låg i förhållande till den allmänna låneräntan, har utskottet emellertid i likhet med departementschefen ansett, att räntefoten icke bör för hela lånetiden fixeras till sagda procent utan bör densamma kunna, efter riksdagens hörande, ånyo höjas, dock högst till fem procent.

I motionerna nr 170 i första kammaren och nr 225 i andra kammaren har yrkats, att, i den mån riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition beslutar nedsättning av räntan å lån ur bostadslånefonden, detta beslut måtte i tillämpliga delar gälla även lån ur fonden för tjänstemannasamhället i Mörby. Då jämväl en räntesänkning för de byggnadsföretagare, som i dessa motioner avses, synts utskottet skälig och rättvis, har utskottet ansett sig böra förorda motionärernas ifrågasvarande förslag.

Motionsvis har ock yrkande framställts om, att moratorium eller uppskov med ränta och amorteringsinbetalningar för lån ur bostadslånefonden måtte under högst ett år beviljas vissa byggnadsföretagare. Detta förslag har utskottet däremot icke ansett sig kunna biträda.

Förutom — — — — — hemställa,

I) att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition och herrar Samuelssons, Fasts, Wahls och Tengdahls, A. W. Petterssons i Köping m. fl., och Granaths m. fl. ovanberörda motioner nr II: 227, II: 224, I: 68, II: 94 och II: 89 medgiva,

1:o) att för ökning av statens bostadslånefond må såsom lån ur statsverkets fond av rusdrycksmedel disponeras för år 1923 ett belopp av 7,000,000 kronor;

2:o) att räntan för lån ur bostadslånefonden må för tiden från och med den 1 januari 1923 tillsvidare utgå efter fyra procent;

3:o) att av det på extra stat för 1922 under femte huvudtiteln till statsbidrag åt kommuner med flera för uppförande av vissa bostadsbyggnader anvisade reservationsanslaget jämte därunder omförda besparingar ett belopp av högst 3,000,000 kronor må användas för beredande av extra statsbidrag i huvudsaklig överensstämmelse med de av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden den 16 februari 1923 angivna grunderna; samt

4:o) att av nyssnämnda reservationsanslag och besparingar ett belopp av 10,000 kronor må ställas till ingenjörsvetenskapsakademiens förfogande för slutförande av vissa tekniskt-vetenskapliga undersökningar på byggnadsområdet;

II) att riksdagen med bifall till herr Julins och herr Johanssons i Uppmälby motioner, nr I: 170 och II: 225, må medgiva, att beslutet om nedsättning av räntan å lån från statens bostadslånefond må i tillämpliga delar gälla även lån ur lånefonden för tjänstemannasamhället i Mörby;

III) att herr Asplunds och herrar Hages och Samuelssons ovanberörda motioner nr I: 169 och II: 228 icke må vinna riksdagens bifall; samt

IV) att herrar Samuelssons och Karlssons i Grängesberg motion nr II: 226 icke må av riksdagen bifallas.

av herr O. Bergqvist, vilken ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till herr Asplunds samt herrar Hages och Samuelssons i ämnet väckta motioner.